

Tajemnice mumii

Mumie kojarzą się z trupami owiniętymi w bandaże z rękami na piersi, lecz to nie jest w pełni prawda.

Mumie kojarzą się też z Egiptem (stąd właśnie się wywodzi zwyczaj z rękami z krzyżowanymi na piersi), ale nie tylko w Egipcie stosowali mumifikację.

Mumifikacja polega na zabezpieczeniu przed rozkładem odpowiednimi zabiegami i substancjami ciała człowieka bądź zwierzęcia.

Słowo to odnosi się zazwyczaj do mumii egipskich, ciał faraonów i dostojników starożytnego Egiptu. Mumifikację zwłok dostojników stosowali również Inkowie w Ameryce Południowej.

Istnieją również mumie naturalne.

Ciało może zachować się w dobrym stanie bez zabiegów konserwujących.

Warunki w których spoczywa ciało nie mogą sprzyjać rozkładowi.

Na przykład bardzo suche powietrze sprzyja zachowaniu zwłok w dobrym stanie.

Teraz coś o niektórych mumiach.

Para z Gebelein

Są to jedne z najstarszych mumii. Mumia mężczyzny ma około 5300 lat. Nie była to zamierzona mumifikacja, lecz przypadkowa. Mumia miała zmiażdżoną lewą łopatkę,

a żebra były popękane (zobaczyli to dzięki tomografii komputerowej).
Najprawdopodobniej był ofiarą napaści.

Co z kobietą? Jej mumia również ma około 5300 lat. Miała tatuaż na ramieniu, teraz w jego miejscu jest ciemna smuga, jest ona najstarszą znaną mumią z tatuażami.

“Najpiękniejsza mumia na świecie”

Obecnie jest ona na Sycylii. Dziewczynka miała na imię Rosalia Lombardo.

Zmarła 2 lata po urodzeniu. Jej ojciec wynajął najlepszego sycylijskiego balsamista. Aby zabić bakterie balsamista zastąpił krew już zmarłej dziewczynki formaliną (nasycony roztwór wodny o drażniącym ostrym zapachu i smaku, silnie toksyczna i bakteriobójcza substancja).

W celu osuszenia ciała użył alkoholu. Żeby zapobiec nadmiernemu wyschnięciu, nacierał zwłoki gliceryną. Dziewczynkę nazywa się “śpiącą królewną”, ponieważ jest tak dobrze zachowana, że wygląda jakby spała.

Mumia Tutanchamona

Tutanchamon, faraon z XVIII dynastii rządzącego starożytnym Egiptem w latach ok. 1333-1323 p.n.e. Król Tutanchamon za życia był schorowany i zdeformowany: miał dziewczęce biodra, wystające zęby i szpotawą stopę – wykazała to wirtualna autopsja mumii.

Grobowiec Tutanchamona – grobowiec będący miejscem spoczynku Tutanchamona, został odkryty przez Howarda Cartera i George'a Carnarvona w listopadzie 1922 roku. Ze względu na fakt, iż był to jedyny znaleziony niesplądrowany grobowiec faraona z zachowanym bogatym wyposażeniem i zawierał on jedyną zachowaną *in situ* mumię w Dolinie Królów, jego odkrycie stało się sensacją medialną i naukową. Dolina Królów znajduje się w pobliżu miasta Luksor, znajdującego się w Egipcie.

- *in situ* (łaciński zwrot oznaczający w dosłownym tłumaczeniu „w miejscu”, mający różne znaczenia zależnie od kontekstu)

W grobowcu, pomiędzy dwoma kuframi, w których były skarby, znaleziono w niepozornej skrzyni dwa małe sarkofagi. W każdym znajdował się mały szkielet. Naukowcy myślą, że to jest potomstwo Tutanchamona, jego dwie przedwcześnie urodzone, zmarłe córki.

Jak wygląda proces mumifikacji?

Zazwyczaj wszystkie organy wewnętrzne z wyjątkiem serca, usuwano jeszcze przed mumifikacją.

W procesie mumifikacji mężczyzny z Egiptu o imieniu Heraklides, płuca zostawiono a serce usunięto.

Następnie ciało pokryto solą na około 40 dni, żeby usunąć z organizmu wodę. Później ciało zostało natarte perfumami z żywicą. Żywica miała za celu skleić ze sobą lniane pasy owijające ciało.

Mumię umieszczono na drewnianej desce i dołożono kolejne warstwy materiału. Na klatce piersiowej mężczyzny ułożono woreczek mogący mieć znaczenie religijne.

Mumia została zabezpieczona długimi lnianymi pasami. Na wysokości twarzy umieszczono wizerunek zmarłego.

Egipskie symbole zostały namalowane różnymi pigmentami i złotem na wierzchu czerwonego całunu. U stóp mumii napisano imię zmarłego w języku Greckim.

Mumie w innych krajach

Jak już wcześniej wspomniałam mumifikację również stosuje się poza Egiptem.

Przykłady mumifikowania poza Egiptem:

Mieszkańcy Andów stosowali inną metodę. Najpierw suszyli swoich zmarłych królów na słońcu, czasami usuwali wnętrzności. Następnie kładli na oczy zmarłego złote blaszki i zawijali go w wiele warstw delikatnej tkaniny: wełnianej i bawełnianej. Każda mumia króla inkaskiego była czczona jako bóg i obnoszona w czasie świąt po ulicach Cuzco. Na co dzień miejscem spoczynku ciał inkaskich królów była Coricancha – wielka świątynia słońca w Cuzco.

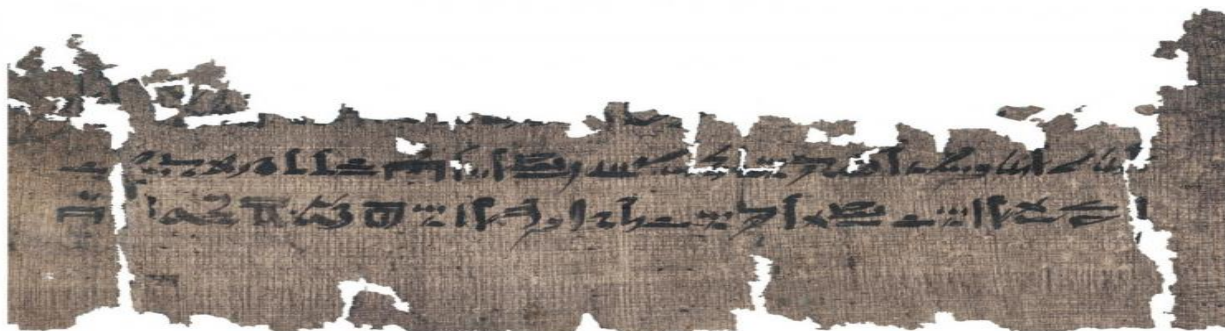
-Na Sycylii, w Katakumbach Kapucynów w Palerm, znajduje się ok. 8000 mumii. Najstarsze mają 400 lat i są mumiami mnichów. Mnisi sami mumifikowali swych zmarłych w tajnym procesie trwającym rok. Wkrótce dołączyły do mumii mnichów mumie najbogatszych ludzi Sycylii. Władze Sycylii w końcu zakazały mumifikowania. Najmłodsza mumia powstała na początku XX wieku – jest to mumia dwuletniej dziewczynki, Rosalii Lombardo (dziewczynka opisywana wcześniej).

Najstarszy sposób mumifikacji

Najstarsza znana instrukcja pochodząca z czasów antycznego Egiptu ujawnia nowe szczegóły dotyczące procesu balsamowania zwłok.

W oparciu o swoisty „*podręcznik eksperta*” sprzed 3500 lat, zawierający medyczne notatki papirus, Sofie Schiødt z uniwersytetu w Kopenhadze była w stanie zrekonstruować kompletny proces przygotowywania zwłok w podróż w zaświaty.

Nieznane dotąd szczegóły pochodzą z 6-metrowego papirusu zwanego *Louvre-Carlsberg* od nazw placówek muzealnych, między które go podzielono. W starożytnym Egipcie balsamowanie ciała było sztuką zastrzeżoną dla garstki osób. Nowe osoby wtajemniczano jedynie przekazując im tajniki z ust do ust. Naukowcy dysponowali dotąd jedynie dwoma instrukcjami na temat mumifikacji zwłok. Egipciolodzy byli więc mocno zaskoczeni odkryciem „*ściągawki*” na której wymieniono niezwykle wiele szczegółów procesu mumifikacji.

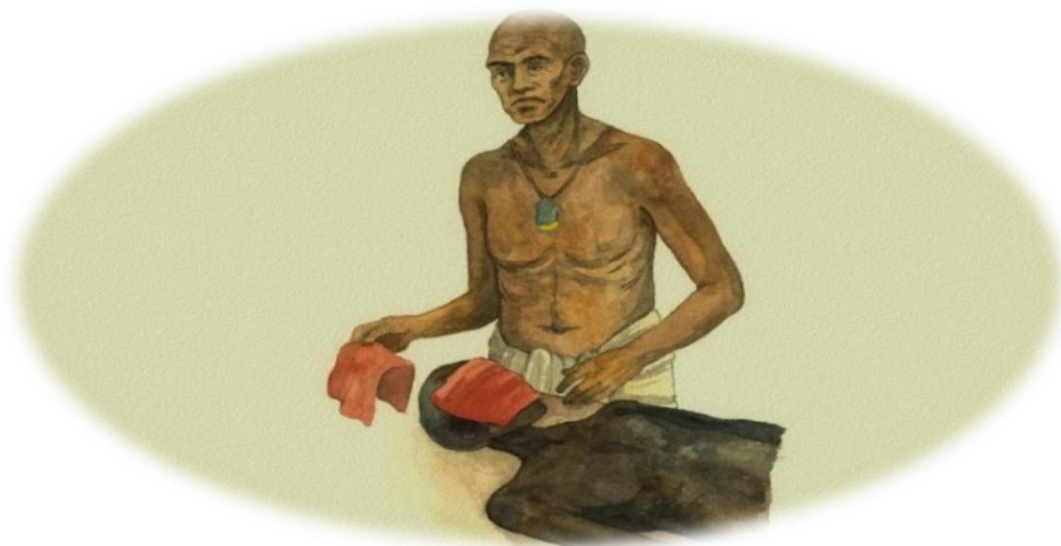

Schiødt wyjaśniła: Wiele elementów procesu balsamowania odkrytych w tym papirusie nie występuje w znanych nam dwóch innych podręcznikach mumifikacji. Czytając ten nowy tekst ma się wrażenie, że to materiał służący specjalistom. Są receptury na różne smarowidła czy informacje o różnych typach bandażu. Pewne prostsze elementy, jak suszenie ciała natrytem (sodą naturalną – red.), pominięto.

Nieznany dotąd opis procedury balsamowania twarzy zmarłego

Zawiera on listę składników (głównie roślinnych) z których przygotowywano płyn, którym to nasączano płachtę czerwonego lnu do przykrycia twarzy. Tak potraktowany materiał był rodzajem kokonu o właściwościach antybakteryjnych.

Choć procedury tej dotąd nie znano, już wcześniej wydobywano mumie mające mniej więcej tyle lat, co nowoodkryty podręcznik balsamowania, których głowy okryte były materiałem oklejonym skorupą z naturalnych materiałów.

Balsamowanie - odbywało się w stworzonym specjalnie do tego celu warsztacie budowanym koło miejsca pochówku. Trwało 70 dni. Pierwsze 35 ciało suszono traktując je natrytem, zarówno w środku jak i na zewnątrz. Pierwszy zabieg nałożenia warstwy sody odbywał się 4 dnia. Pierwszego dnia całego procesu ciało przechodziło proces oczyszczenia. Wyjmowano organy wewnętrzne, mózg i zajmowano się oczami.

Drugi główny etap balsamowania, poświęcano na okrywanie zwłok bandażami i aromatycznymi substancjami przez pozostałe 35 dni. Właśnie na tym etapie odbywało się opisane w papiirusie *Louvre-Carlsberg* balsamowanie twarzy. Ciało było gotowe do pochówku 68 dnia. Wówczas umieszczano je w trumnie, sarkofagu. Pozostałe 48 godzin poświęcano na rytuały mające pozwolić zmarłemu „żyć” w zaświatach.

Mumie skrywają jeszcze wiele tajemnic, których nawet naukowcy nie potrafią opisać. Z biegiem czasu będziemy się dowiadywać jeszcze więcej na temat mumii.

Weronika Cybulska